

Programmi nimi	Soolise võrdõiguslikkuse programm (SK03)
Programmi eesmärk	Naistel ja meestel on kõigis ühiskonnaelu valdkondades võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus
Elluviimise periood	2018–2021
Peavastutaja	Sotsiaalministeerium (SoM)
Kaasvastutajad	Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei (SVVK)
Tulemusvaldkond	Sotsiaalne kaitse (SK)
Tulemusvaldkonna eesmärk	Sotsiaalse ebavõrdsuse ja vaesuse vähenemine, sooline võrdsus ning suurem sotsiaalne kaasatus
Valdkonna arengukava	Heaolu arengukava 2016–2023 ¹

Sissejuhatus

Soolise võrdõiguslikkuse programm on üks sotsiaalkaitse ja tööhõive tulemusvaldkondi ühendava heaolu arengukava 2016–2023 eesmärkide saavutamiseks seotud programmidest, mis panustab otseselt arengukava neljanda alaeesmärgi saavutamisse.

Eesti on vananeva ja väheneva rahvaarvuga riik, kus samal ajal on pikenenud inimeste eluiga ja inimesed elavad kauem tervena. Need trendid tõstatavad küsimused – kuidas rahuldada majanduse ja tööturu vajadusi ning tagada ühtlasi inimeste heaolu kasv ja sotsiaalkaitsesüsteemi jätkusuutlikkus. Rahvastiku vähenemine ja vananemine mõjutab tööhõive ja sotsiaalkaitse valdkondi peamiselt kolmel viisi.

Esiteks jääb tööturul vähemaks töökäsi, mis tähendab, et rohkem tähelepanu tuleb pöörata teguritele, mis aitavad kindlustada olemasoleva tööjõu osalemise tööturul, sealhulgas selle vastavuse tööturu vajadustele.

Teiseks tekitab rahvastiku vähenemine ja vananemine surve sotsiaalkindlustussüsteemi finantsilisele jätkusuutlikkusele, kuna tööealine elanikkond võrreldes pensioniealistega väheneb oluliselt. Kui 2014. aastal oli ühe pensioniealise inimese kohta ligi neli tööealist elanikku, siis näiteks 2040. aastaks on see suhe prognoosi kohaselt vähenenud kaheni. Pärast 2026. aastat, mil praeguse seisuga pole edasist pensioniea tõusu ette nähtud, suureneb pensionäride arv kiiresti. See tähendab tugevat survet pensionikindlustuse eelarvele ja pensioni suurusel.

Kolmandaks toob rahvastiku vananemine kaasa hoolduskoormuse ja kõrvalabi vajaduse kasvu, mistõttu on järjest rohkem vaja pakkuda inimestele toetavaid sotsiaalteenuseid.

Just nendele probleemidele keskenduvadki heaolu arengukavaga seotud programmid.

Arengukava neljanda alaeesmärgiga seotud soolise võrdõiguslikkuse programmi raames keskendutakse **soolise võrdõiguslikkuse edendamise erimeetmetele**, mis hõlmavad muu hulgas ka soolõime rakendamist toetavaid tegevusi. Eri eluvaldkondades keskendutakse soolist ebavõrdsust põhjustavate sooliste stereotüüpide ja nende negatiivse mõju vähendamisele, sh soolise segregatsiooni vähendamisele hariduses ja tööturul; naiste ja meeste majandusliku sõltumatuse toetamisele, sh soolise palgalõhe vähendamisele; soolise tasakaalu saavutamisele

¹ Heaolu arengukava 2016–2023 <http://www.sm.ee/et/heaolu-arengukava-2016-2023>

ühiskonna otsustustasanditel; õiguste kaitse tõhustamisele ning soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks vajaliku institutsionaalse võimekuse, sh analüüsi- ja haldusvõimekuse tagamisele.

Heaolu arengukava 2016–2023 Tööhõive kõrge tase ning pikk ja kvaliteetne tööelu Sotsiaalse ebavõrdsuse ja vaesuse vähendamine, sooline võrdsus ning suurem sotsiaalne kaasatus			
Alaeesmärk 1: Tööjõu nõudluse ja pakkumise vastavus tagab tööhõive kõrge taseme ning kvaliteetsed töötingimused toetavad pikaajalist tööelus osalemist	Alaeesmärk 2: Inimeste majanduslik toimetulek on aktiveeriva, adekvaatse ja jätkusuutliku sotsiaalkaitse toel paranenud	Alaeesmärk 3: Inimeste võimalused iseseisvalt toime tulla, kogukonnas elada ning ühiskonnaelus osaleda on tänu efektiivsele õiguskaitsele ja kvaliteetsele kõrvalabile paranenud	Alaeesmärk 4: Naistel ja meestel on võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus kõigis ühiskonnaelu valdkondades

Soolise võrdõiguslikkuse programmi seos heaolu arengukava 2016–2023 teiste programmidega:

- **Tööturuprogramm** keskendub tööturupoliitika kujundamisele ja tööturuteenuste pakkumisele, mille eesmärk on tagada inimeste aktiivsus ühiskonnas ja tööhõivesse suundumine. Need omakorda on tihedalt seotud käesoleva programmi eesmärkidega vähendada soolist segregatsiooni tööturul, toetada naiste ja meeste majanduslikku sõltumatust ning vähendada soolist palgalõhet.
- **Sotsiaalkindlustuse programm** keskendub inimeste toimetuleku parendamiseks hüvitiste ja toetuste maksmisele ning muu materiaalse abi andmisele. Hüvitised, mis on seotud sissetulekuga, on väga otseselt mõjutatud ka palgalõhest, nt pensionite kontekstis. Toetuste ja hüvitiste skeemide väljatöötamisel ning arendamisel on väga oluline arvestada, kuidas need mõjutavad nii naisi kui mehi ning kuidas need tagavad neile võrdsed võimalused.
- **Hoolekandeprogramm** käsitleb muu hulgas ka hoolduskoormuse küsimust, mis on väga tihedalt seotud sooliste stereotüüpide küsimusega.

Soolise võrdõiguslikkuse programmi seos teiste arengukavadega:

- **Laste ja perede arengukava 2012–2020**, mille üks eesmärk on luua meestele ja naistele võrdsed võimalused töö-, pere- ja eraelu ühitamiseks.
- **Elukestva õppe strateegia 2020**, mille keskmes on võrdse ligipääsu tagamine haridusele ja soolise tasakaalu tagamine elukestvas õppes osalemiseks. Samuti pöörab elukestva õppe strateegia tähelepanu õpetajate soolise struktuuri parendamiseks. Sooliste stereotüüpide mõju vähendamine hariduskäsitluses tagab nii meestele kui naistele paremad võimalused eneseteostuseks.
- **Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020**, mille eesmärk on aidata kaasa meeste ja naiste eeldatava ja tervena elatud eluea pikendamisele, käsitledes muu hulgas ka tervislike eluviiside teemasid. Stereotüüpsed arusaamad naiste ja meeste rollist ühiskonnas ning ajaloolis-kultuuriliselt väljakujunenud soosüsteem kujundavad inimeste suhtumist ka tervisesse ning põhjustavad naiste ja meeste erinevat tervisekäitumist, selle kaudu ka tervist ja eluiga.
- **Vägivalla ennetamise strateegia 2015–2020** keskendub isikutevahelisele vägivallale, sh perevägivallale (lähisuhtevägivallale), seksuaalvägivallale ja inimkaubandusele. Kuigi vägivalla ohvriks võivad sattuda inimesed sotsiaalsest ja kultuurilisest taustast, vanusest ja soost hoolimata, tuleb tõdeda, et registreeritud perevägivallakuritegude puhul on suur osa

ohvritest naised ning perevägivalda, seksuaalvägivalda ja inimkaubanduse korral on naistele osaks saanud vägivald sageli raskem ja selle tagajärjed rängemad. Seetõttu pööratakse vägivalda ennetamise strateegias olulist tähelepanu naistevastasele vägivaldale.

Programmi eesmärk, mõõdikud ja eelarve

Programmi eesmärk: naistel ja meestel on kõigis ühiskonnaelu valdkondades võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus

Indikaator	Tegelik tase	2018	2019	2020	2021
Matemaatika, teaduse ja tehnoloogia eriala lõpetanud naiste arv tuhande 20–29-aastase naise kohta² <i>Allikas: Eurostat</i>	9,8(2012)	11	11,3	11,6	11,9
Nende elanike osakaal, kes peavad soolist palgalõhet pigem suureks või väga suureks probleemiks, %³ <i>Allikas: algtase 2015 EMORi omnibuss, edaspidi soolise võrdõiguslikkuse monitoriing</i>	64% (2016)		68%		
Soolise võrdõiguslikkuse indeks⁴ <i>Allikas: Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse indeks (EIGE)</i>	49,8 (2012)	52,2		53,0	
Nende elanike osakaal, kes pöördusid ebavõrdse kohtlemise kogemise korral võrdõigusvoliniku poole, %⁵ <i>Allikas: Sotsiaalministeerium, soolise võrdõiguslikkuse monitoriing</i>	28 (2016)	-	42	-	

Programmi rahastamiskava

Programm (P) / Meede (M)	Eelarve jaotus	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve
P 1. Soolise võrdõiguslikkuse programm	Tulud	415 000	299 000	109 000	109 000
P 1. Soolise võrdõiguslikkuse programm	Kulud	797 000	680 000	493 000	496 000
M 1.1. Meeste ja naiste võrdse majandusliku sõltumatuse toetamine ning soolise tasakaalu suurendamine kõigil otsustus- ja juhtimistasanditel	Kulud	797 000	680 000	493 000	496 000

Programmi tuludes kajastatakse välisvahendid 415 000 eurot, sh struktuurivahendite horisontaalne tehniline abi 20 000 eurot, Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika (ÜKP) fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskuse funktsiooni vahendid 89 000 eurot ja piiravate soostereotüüpide vastase Euroopa Komisjoni rahastatud projekti BREAK rahad 306 000 eurot. Soolise võrdõiguslikkuse programmi tegevused on alarahastatud.

Teenuste maksumus kujuneb teenuse osutamisega seotud otsestest kuludest (nt inimestele suunatavatest toetustest või teenuskohtade ülalpidamisest) ja teenuse osutamisega seotud kaudsetest kuludest (teenust osutava asutuse personali ja majandamiskuludest).

² Näitaja võrdleb vaadeldud kalendriaastal riiklikes või eraõppeasutustes kolmanda taseme hariduse omandanud naiste ehk kõrghariduse teise ja järgmiste astmete õppekava täitnud naiste arvu nende omaga, kes on enamikus riikides tavaliselt koolilõpetusealised naised. Indikaator ei näita, kui palju on nende erialade lõpetanud naised vaadeldaval aastal tööturul saadaval.

³ Näitab palgalõhe temaatikast teadlike inimeste hoiakuid soolise palgalõhe tähtsustamisel.

⁴ Näitab üldist soolise võrdsuse taset ühiskonnas. Soolise võrdõiguslikkuse indeks mõeldab sugude võrdsust järgnevates valdkondades: töö, raha, teadmised, aeg, võim ja tervis.

⁵ Näitab inimeste teadlikkust ja valmidust oma õiguste kaitseks konkreetseid samme astuda ning võimaldab seeläbi hinnata õiguskaitse tõhususe üht tahku. Võrdõigusvoliniku näol on tegemist kõige otsema institutsiooniga, kuhu inimesed saavad pöörduda, et kaitsta oma õigusi ja hoida ära mis tahes diskrimineerimist.

Olukorra lühianalüüs

Soolist ebavõrdsust ühiskonnas soodustavad soolised stereotüübid, mille taastootmisel ja levitamisel on võtmeroll haridusel ja meedial, aga ka poliitikameetmetel ning nende rakendamise efektiivsusel. Soolised stereotüübid on seotud hoolduskohustuste ja tasustamata kodutööde ebavõrdse jagunemisega naiste ja meeste vahel, aga ka haridusliku ja tööalase soolise segregatsiooniga Eestis.

Naised on ülekaalus tegevusaladel, mida peetakse küll oluliseks, kuid mis ei ole väga kõrgelt tasustatud – nt sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusvaldkonnas. **Naiste palgad on Eestis meestega võrreldes keskmiselt oluliselt madalamad.** Olgugi, et sooline palgalõhe on viimastel aastatel vähenenud (Eurostati 2015. aasta palgalõhe 26,9% ja 2014. aasta andmetel 28,3%), on palgalõhe Eestis endiselt oluliselt suurem kui teistest Euroopa Liidu liikmesriikides.

Tööturu sooline segregatsioon peegeldub ka haridusvalikutes, st naised õpivad rohkem sotsiaal- ja humanitaarerialasid ning mehed IKT erialasid. Eesmärgiga vähendada segregatsiooni on varem korraldatud nn karjääripäevi, kus poistele ja tüdrukutele tutvustati nende soole pigem ebatraditsioonilisi erialasid ning võrdse palga päeva raames on korraldatud soolise võrdõiguslikkuse teemalisi kirjanduskonkursse koolinoorte seas. Ka õppematerjalid peavad olema soolist võrdõiguslikkust edendavad, mitte soolisi stereotüüpe taastootvad.

On tehtud mitmeid uuringuid hoiakute väljaselgitamiseks õpetajate, üliõpilaste ja koolilaste seas ning nimetatud uuringute tulemusi on kasutatud tegevõpetajatele, õppejõududele, üliõpilastele, kooliõpilastele ja lapsevanematele suunatud tegevusteks, sh koolituste ja õppematerjalide väljatöötamiseks. Tagasiside nendele tegevustele on olnud positiivne ning näidanud, et üldiselt on olemas tahe soolist võrdõiguslikkust edendada, aga teadmisi, kuidas seda teha, on vähe. Heaolu arengukava näeb ette soolise võrdõiguslikkuse põhimõtte ning sellekohaste teadmiste lõimise kõigi tasandite õppekavadesse ja -materjalidesse, samuti haridustöötajate soolise võrdõiguslikkuse alase teadlikkuse suurendamise.

Naiste ja meeste ebavõrdsus tööturul süvendab naiste ja meeste ebavõrdsust ka teistes eluvaldkondades. Meestega võrreldes on Eestis naiste tööhõive määr madalam. Naiste tööhõive määr oli 2016. aastal 72,5%, samas kui meeste oma oli samal aastal 80,1%. Sooline hõivelõhe ehk erinevus naiste ja meeste hõivenäitajates on suurim väikelastega vanemate seas. **Soolist ebavõrdsust ühiskonna kajastab ka otsustustasanditel naiste ja meeste ebavõrdne esindatus poliitikas ning muudel avaliku ja erasektori otsustustasanditel.** 2017. aasta juuni seisuga on Riigikogu 101 liikme seas 28 naist⁶ ja valitsuse 15 ministri seas neli naist.

Naiste ja meeste võrdse kohtlemise põhimõttega seotud õiguslik kaitse ei ole Eestis siiani olnud piisavalt tõhus. **Soolise võrdõiguslikkuse seaduse jõustumine 2004. aastal on olnud oluline edasiminekuks, et tagada Eesti põhiseadusest tulenev naiste ja meeste võrdne kohtlemine, kuid on jäänud praktikas poolikuks.** Eri valdkondade institutsioonidel on piiratud arusaam soolisest ebavõrdsusest, selle põhjustest ja tagajärgedest ning oma rollist ja kohustustest soolise võrdõiguslikkuse edendamisel. Praxis 2015. aastal tööandjate seas tehtud uuring näitas, et tööandjad ei ole sageli teadlikud neile soolise võrdõiguslikkuse seadusest tulenevatest kohustustest või ei pea nende täitmist alati oluliseks.⁷ Sellest lähtuvalt näeb heaolu arengukava ette tööandjate teadlikkuse suurendamisega ning seaduse rakendamise tõhustamisega seotud meetmeid.

Riigi kui terviku suutlikkus soolise ebavõrdsuse vähendamiseks nii ministriumide kui kohalike omavalitsuste tasandil süsteemselt ja tulemuslikult tegeleda on vähene ja ebaühtlane – puudub

⁶ Seisuga 16. jaanuar 2018

⁷ <http://www.praxis.ee/tood/vordoiiguslikkuse-seaduse-rakendamine/>

ühtne soolõime rakendamise süsteem ja tõhus kontrollimehhanism soolise võrdõiguslikkuse edendamise nõuete täitmise ning soolise mõju hindamise kvaliteedi üle. 2011. aastal taasloodud ministeeriumitevaheline soolõime töögrupp on aidanud teadmisi soolõime rakendamisest poliitikakujundajateni viia, kuid pole seni oma täielikku potentsiaali realiseerinud. Heaolu arengukava näeb seega ette meetmed sootundliku ja teadmistepõhise poliitika kujundamiseks ja rakendamiseks kõigis valdkondades.

Meetmed

Meede 1.1. Meeste ja naiste võrdse majandusliku sõltumatuse toetamine ning soolise tasakaalu suurendamine kõigil otsustus- ja juhtimistasanditel

Indikaator	Tegelik tase	2018	2019	2020	2021
Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "raha"⁸ <i>Allikas: Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse indeks (EIGE)</i>	48,4 (2012. a)	51,4	-	52,4	-
Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "töö"⁹ <i>Allikas: Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse indeks (EIGE)</i>	62% (2012. a)	65	-	66	-
Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "võim"¹⁰ <i>Allikas: Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse indeks (EIGE)</i>	27,9 (2012. a)	30,9	-	31,9	-
Nende naiste ja meeste osakaal, kelle arvates mees peaks olema pere peamine tootja, naine peamine koduste tööde eest vastutaja, %¹¹ <i>Allikas: Soolise võrdõiguslikkuse monitooring</i>	mees pere peamine tootja	46 (2016. a)	-	50	-
	naine peamine koduste tööde eest vastutaja	29 (2016. a)	-	28	-
Nende 15–19-aastaste naiste ja meeste osakaal, kelle arvates mehed saavad hooldamisega seotud töökohtadel sama hästi hakkama kui naised ning naised saavad tehnilisi oskusi nõudvatel töökohtadel sama hästi hakkama kui mehed, %¹² <i>Allikas: Soolise võrdõiguslikkuse monitooring</i>	mehed saavad hooldamisega seotud töökohtadel sama hästi hakkama kui naised	65 (2016. a)	-	65	-
	naised saavad tehnilisi oskusi nõudvatel töökohtadel sama hästi hakkama kui mehed	58 (2016. a)	-	55	-

Meetme rahastamiskava

Meede (M) / Tegevus (T)	Eelarve jaotus	2018 eelarve	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve
M 1.1. Meeste ja naiste võrdse majandusliku sõltumatuse toetamine ning soolise tasakaalu suurendamine kõigil otsustus- ja juhtimistasanditel	Kulud	797 000	680 000	493 000	496 000
T 1.1.1. Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise poliitika kujundamine ja elluviimine	Kulud	197 000	193 000	193 000	193 000

⁸ Raha alavaldkonnaga hinnatakse soolist ebavõrdsust rahaliste vahendite jaotumisel ning naiste ja meeste majanduslikku olukorda. Soolisi erinevusi mõeldetakse sissetulekute ja vaesusriski kaudu.

⁹ Töö alavaldkonnaga hinnatakse naiste ja meeste võrdselt juurdepääsu tööturule ning sobivatele töötingimustele. Soolisi erinevusi mõeldetakse tööturul osalemise, tööelu kestuse, tegevusalade valiku, töötaja paindlikkuse, tööalasele koolitusele juurdepääsu ning töötervishoiuga seotud riskide kaudu.

¹⁰ Võimu alavaldkonnaga hinnatakse naiste ja meeste esindatust poliitilistel ja majanduslikel võimupositsioonidel. Seda mõeldetakse meeste ja naiste esindatuse kaudu valitsuses, parlamendis, kohalikus omavalitsuses, äriühingute nõukogudes ja juhatustes ning keskpanga otsustuskogudes.

¹¹ Näitab naiste ja meeste igapäevaeluga seotud soostereotüüpide levikut ning nende muutust ühiskonnas.

¹² Näitab noorte soostereotüüpide hoiakuid meeste ja naiste tööde kohta ning nende hoiakute muutust ühiskonnas.

korraldamine					
T 1.1.2. Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku ning kantselei	Kulud	600 000	487 000	300 000	303 000

Tegevus 1.1.1. Soolise võrdõiguslikkuse poliitika kujundamine ja elluviimise korraldamine

Soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohus on kõigil riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustel, haridus- ja teadusinstituutidel ning töandjatel. Soolise võrdõiguslikkuse poliitika kujundamise eest vastutab Sotsiaalministeerium.

Soolise võrdõiguslikkuse valdkonna poliitika kujundamine ja rakendamine (SoM)

Naiste ja meeste võrdväärse töö võrdsele tasustamisele ja väärtustamisele kaasaaitamiseks viiakse perioodil 2018–2021 ellu teavitus- ja analüüsitegevusi eesmärgiga suurendada teadlikkust soolisest palgalõhest, selle põhjustest ja mõjudest. Soodustatakse läbipaistvate ning objektiivsetel kriteeriumidel põhinevate töö hindamise ja palgasüsteemide kasutuselevõttu. Soolise võrdõiguslikkuse seaduse muudatusega pannakse Tööinspeksioonile kohustus teha riiklikku järelevalvet sama ja võrdväärse töö eest naistele ja meestele makstava tasu võrdsuse põhimõtte järgimise üle. Korraldatakse iga-aastased teavitustegevused võrdse palga päeva raames.

Lisaks viiakse ellu teavitustegevusi töandjate soolise võrdõiguslikkuse edendamise alase teadlikkuse suurendamiseks. Arendatakse välja veebipõhised õppevahendid töandjate soolise võrdõiguslikkuse edendamise alaste teadmiste jätkusuutlikuks parendamiseks. Töötatakse välja ka infomaterjal Rajaleidja ja Eesti Töötukassa karjäärinõustajate soolise võrdõiguslikkuse alase teadlikkuse suurendamiseks ning panustatakse karjäärinõustamisteenuse sooteadlikumaks muutmisesse.

Riigi osalusega äriühingute ja sihtasutuste juhtorganites naiste osakaalu järk-järguliseks suurendamiseks rakendatakse mõjusaid meetmeid, sh isikute pädevust väärtustavaid ja valikuprotsesside läbipaistvust suurendavaid tegevusi. Töötatakse välja teavitusmeetmed, et selgitada välja Riigikogu, kohaliku omavalitsuse ja Euroopa Parlamendi valimistel valimisnimekirjades nn tõmbelukumeetodi rakendamist.

Põhikooli ja gümnaasiumi valikõppeaine „Karjääriõpetus“ raames kujundatakse tööturu soolise segregatsiooni vähendamisele kaasa aitavaid hoiakuid ning antakse asjakohaseid teadmisi ja oskusi. Töötatakse välja IKT-sektori ameteid puudutav karjääriinfo ning korraldatakse koolitused karjääriteenuseid pakkuvatele spetsialistidele, mis muu hulgas arvestavad tüdrukute ja naiste suurema sektorisse kaasamise vajadusega.

Viiakse ellu laiaulatuslik meediakampaania elanikkonna teadlikkuse suurendamiseks soolistest stereotüüpidest ja nende negatiivsest mõjust igapäevaelule, otsustele ning majanduse ja ühiskonna arengule. Paralleelselt viiakse ellu ka teisi meediategevusi (intervjuud, artiklid), et suurendada elanike teadlikkust soolisest võrdõiguslikkusest.

Viiakse ellu tegevusi, et kujundada poliitikat vajalike soopõhise statistika ja andmete kättesaadavuse tagamiseks kõigi ministeeriumide vastutusvaldkondades ning tehakse ettevalmistused artiklikogumiku „Teel tasakaalustatud ühiskonda III“ koostamiseks ja avaldamiseks. Tehakse „Soolise võrdõiguslikkuse monitooring 2019“.

Teenuse maksumuseks 2018. aastal on planeeritud 197 000 eurot, sh struktuurifondide horisontaalsest tehnilisest abist 20 000 eurot.

Tegevus 1.1.2. Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku institutsioon

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik on iseseisvalt tegutsev soolise võrdõiguslikkuse seaduse (SoVS) ja võrdse kohtlemise seaduse (VõrdKS) nõuete täitmist jälgiv ning muid seadusega talle pandud ülesandeid täitev sõltumatu ja erapooletu asjatundja. Volinikku teenindab kantselei.

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise õiguste alane kaitse ja edendamine (SVVK)

Teenuse sisuks on soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise seadusest tulenevate õiguste kaitse alane nõustamine, arvamuste avaldamine diskrimineerimisjuhtumite kohta, seaduste mõju analüüsimine ning soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise edendamine. Lisaks täidab voliniku kantselei 2014–2020 perioodil Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika (ÜKP) fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskuse funktsiooni. Kompetentsikeskuse ülesanne on nõustada struktuurivahendeid kasutavaid ja koordineerivaid üksusi soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise põhimõtetega arvestamisel, sh nii meetmete väljatöötamisel, rakendamisel, seires kui ka hindamisel. Kantselei osaleb ka Euroopa Komisjoni kaasrahastatavas ristmeediaprojektis BREAK koostöös Tallinna Ülikooli, Eesti Rahvusringhäälingu ja SA Innovega. Projekti eesmärk on suurendada avalikkuse õigusosalast teadlikkust naiste ja meeste võrdõiguslikkuse ning võrdse kohtlemise valdkondades. Teenuse eelarve on 2018. aastal 600 000 eurot, millest 89 000 eurot rahastatakse ÜKP fondide tehnilisest abist, 306 000 eurot piiravate soostereotüüpide vastase Euroopa Komisjoni rahastatud projektist BREAK.

Programmi juhtimiskorraldus

Soolise võrdõiguslikkuse programmi elluviimist ja seiret koordineerib heaolu arengukava 2016–2023 juhtkomisjon, mille ülesanded on:

- juhtida arengukava ja programmide elluviimist;
- teha programmi koostamisel ettepanekuid;
- osaleda programmi tulemusaruande hindamisel;
- täita EL-i ühtekuuluvuspoliitika perioodi 2014–2020 rakenduskava¹³ prioriteetse suuna nr 2 „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine“ ja prioriteetse suuna nr 3 „Tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine“ järgmiste meetmete¹⁴ valdkondliku komisjoni¹⁵ ülesandeid:
  - lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks;
  - tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused;
  - hoolekande taristu arendamine, keskkonna kohandamine puudega inimeste vajadustele vastavaks;
  - töövõime toetamise skeemi loomine ja juurutamine;
  - tööturuteenused tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks¹⁶.

Programmi eelnõu esitatakse hiljemalt iga aasta 15. veebruaril heaolu arengukava juhtkomisjonile arutamiseks. Valdonna eest vastutav minister esitab programmi eelnõu Rahandusministeeriumile riigi eelarvestrateegia koostamiseks hiljemalt iga aasta 1. märtsil strateegilise juhtimise infosüsteemis (SJIS). Programmi eelnõu avalikustatakse pärast riigieelarve eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist (hiljemalt 1. oktoobril) Sotsiaalministeeriumi

¹³ Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava <http://www.struktuurifondid.ee/rakenduskava/>

¹⁴ Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava meetmete nimekiri koos jõustunud õigusaktide ja seletuskirjadega <http://www.struktuurifondid.ee/struktuuritoetuse-seaduse-meetmepohised-oigusaktid-2/>

¹⁵ Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/121062014001>

¹⁶ Meetmepohised õigusaktid <http://www.struktuurifondid.ee/et/oigusaktid/meetmepohised/2014-2020>

kodulehel. Programmi kinnitab valdkonna eest vastutav minister pärast riigieelarve seaduse vastuvõtmist ning Sotsiaalministeerium avalikustab selle ministeeriumi kodulehel 15 tööpäeva jooksul riigieelarve Riigikogus vastuvõtmisest arvates. Programmi muudetakse vajaduse korral üks kord aastas koos vastava aasta riigieelarve seaduse muutmisega.

Programmi rahastamiskava koostamisel lähtutakse riigieelarve seadusest ja selle rakendusaktidest. Rahastamiskava sisaldab kõiki allikaid (sh välisvahendeid). Programmi rahastamiskava esitatakse riigieelarve infosüsteemis (REIS).

Programmi tulud, kulud ja finantseerimistingimused on kinnitatud 2018. aasta riigieelarve seadusega. Meetmete eelarved on kinnitatud ministri liigendusega. Programmidevahelised eelarvemuudatused tehakse üks kord aastas vastava aasta riigieelarve seaduse muutmisega. Struktuurivahenditega seotud muudatusi kajastatakse vahepealsel perioodil toetuse andmise tingimuste käskkirjades.

Programmi seire toimub vähemalt üks kord poolaastas (veebruaris ja septembris). Sotsiaalministeerium koostab igal aastal programmi rakendamise kohta tulemusaruande. Programmi täitmise esialgne tulemusaruanne esitatakse hiljemalt iga aasta 15. veebruaril heaolu arengukava juhtkomisjonile arutamiseks. Valdkonna eest vastutav minister esitab selle valdkonna arengukava tulemusaruande koosseisus Rahandusministeeriumile riigi eelarvestrateegia koostamiseks hiljemalt iga aasta 1. märtsil. Valdkonna arengukava tulemusaruanne esitatakse Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks igal aastal hiljemalt 30. aprilliks.

Soolise võrdõiguslikkuse programmi programmijuht on Sotsiaalministeeriumi sotsiaalala asekancler. Programmijuhi ülesanne on programmi koostamise ja uuendamise eestvedamine, elluviimise ja seire koordineerimine, programmi ja tulemusvaldkonna arengukava vahelise sidususe tagamine ning infovahetuse korraldamine ja komisjoni kaasamine.

Juhtkomisjoni teenindab tehniliselt Sotsiaalministeeriumi strateegia ja eelarve osakond.